

результатів інвестування пенсійних накопичень з подальшою виплатою у вигляді пенсії, при досягненні учасником пенсійного віку. Розмір пенсії залежить від обсягу внесків та від прибутковості інвестування пенсійних накопичень.

Недоліком накопичувальної пенсійної системи є її залежність від кон'юнктури фінансового ринку та від якості управління пенсійними активами. Тому реалізація накопичувальної пенсійної системи передбачає наявність розвиненого фінансового ринку в країні та дієвого державного контролю за збереженням пенсійних накопичень. Важливим фактором також є рівень доходів населення, оскільки при низьких заробітних платах люди віддають перевагу поточному споживанню та не схильні до заощадження коштів. Крім цього, в суспільстві повинна бути сформована так звана «культура накопичення», при якій і роботодавці, і працівники беруть активну участь у формуванні пенсійних накопичень. Особливо це значимо для добровільної накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Література:

1. Хольцман Р. Обеспеченная старость в XXI веке. Пенсионные системы и реформы в международной перспективе / Р. Хольцман, Р. Хинц. – МБРР, 2005. – 200 с.

Шкварчук Л.О.

д.е.н., професор

Національний університет «Львівська політехніка»,

Слав'юк Р.А.

д.е.н., професор

Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Значні девальваційні очікування знижують довіру до національної грошової одиниці, що у поєднанні зі високою волативністю валютного ринку спричиняє падіння рівня життя населення країни. Це свідчить про те, що інструменти стабілізації валютного ринку несуть значне соціальне навантаження, а, отже, валютна політика є ефективною лише у випадку, коли враховує інтереси не лише виробників, експортерів, імпортерів, але й населення.

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених зазначається, що валютний курс є однією з найважливіших цін в економіці, через його загальний вплив на рівень усіх економічних показників розвитку країни. Зокрема, Frieden J. (2017) стверджує, що обмінний курс національної валюти чинить потужним вплив на активність економічної діяльності, і особливо це стосується країн, що розвиваються [1]. Відповідно до теорії Манделла-Флеммінга однією із основних економічних цілей будь-якої країни є стабільність валютного курсу [2]. Стабілізація валюти заохочує торгівлю, інвестиції, фінанси. Оскільки валютна політика формує економічні відносини країни з рештою світу, вона може мати вирішальне значення для визначення перспектив розвитку України.

Нинішній етап розвитку фінансової системи України характеризується переходом до більш ліберальної моделі регулювання валютного ринку, яка розширює сферу застосування ринкових валютних стабілізаторів. Метою таких змін є прагнення перерозподілити фінансові навантаження між регулятором та учасниками валютного ринку, що сприятиме формуванню справедливого валютного курсу та зниженню волативності ринку.

Прийнятий у 2018 р. Закон України «Про валюту і валютні операції» спрямований на лібералізацію валютного ринку та формування ефективного ринкового механізму. Зміна підходів до валютної стабілізації є нагальною потребою, оскільки упродовж

останніх п'яти років валютний ринок України демонструє загальну нестабільність, яку подолати існуючими методами не вдалося. Загальний зростаючий первинний тренд ринку упродовж 2014-2018 рр. був однорідним, що супроводжувалось значною кількістю вторинних та малих трендів. Тривалі вторинні тренди є привабливими для гравців ринку, які здатні як його стабілізувати, так й розхитати. Висока активність гравців сприяє його ліквідності, але лише у випадку забезпеченості достатнім обсягом активів, а сили «биків» відносно паритетні силам «ведмедів». Проте, валютний ринок України не відповідає таким вимогам. За таких умов досить ефективним методом стабілізації ринку є застосування валютних форвардів.

Стабілізуючий ефект притаманний форвардам, які укладаються на строк, більший від тривалості вторинного тренду. Дослідження, проведені нами, дали можливість виявити, що у середньому тривалість вторинного тренду на валютному ринку України складає 20-30 днів. Відповідно до цього, період вторинного розвороту ринку триває до 45 днів. Отже, стабілізуючий форвардний контракт повинен укладатися на період більше 45 днів.

Відповідно до даних НБУ, у 2017 р. на валютному ринку України переважали форвардні угоди на продаж тривалістю від 2 тижнів до 1 місяця, на які припадало 35,08% загальної кількості угод на продаж валютних цінностей на умовах «форвард». Оскільки строк дії контрактів не співпадає із оптимальним, то їх застосування суб'єктами ринку не може забезпечити стабілізації ринку. Така неспроможність підкріплюється також незначними обсягами операцій на умовах «форвард» та переважанням коротких відкритих позицій. На основі зазначеного вище можна стверджувати, що збільшення періоду обов'язкового продажу валютної виручки, ініційоване НБУ, є доцільним.

Крім того, вважаємо, що здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку переважно через застосування строкових контрактів матиме такий же регулюючий вплив на ринок, як й запровадження обов'язкового продажу частини надходжень в іноземній валюті. Відтак, широке застосування такого ринкового інструменту стабілізації валютного ринку дасть можливість виконати зобов'язання України щодо ліквідації норм обов'язкового продажу валютної виручки експортерами, сприятиме стабілізації валютного ринку України і здатне виконати роль важливого фінансового інструменту у боротьбі із соціальними та економічними викликами.

Література:

1. Frieden J. Currency politics in the developing world. *Harvard international review*. 2017. Vol. XXXVIII, No. 2. P. 33-36.
2. Herwartz H., Roestel J. Mundell's trilemma: Policy trade-offs within the middle ground. *Journal of International Money and Finance*. 2017. Vol. 75, P. 1-13.
3. Щодо здійснення на міжбанківському валютному ринку України операцій купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на умовах «форвард». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v9824500-09> (дата звернення: 1.03.2019).

Шумейко Н. В.

к.п.н., старший викладач кафедри сучасних європейських мов
Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ФІНАНСИСТІВ ТА ЕКОНОМІСТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців з фінансів та економіки у вищих навчальних закладах України здійснюється на засадах вивчення зарубіжного досвіду та його адаптації до українських реалій. Особливий інтерес у цьому контексті викликає досвід європейських країн. До комплексу різноматематичних